

بازیگر نمایش «چاه» به عنوان بازیگر برتر معرفی شد.

- سومین دوره ی جشنواره ی فجر از تاریخ ۱۳-۲۲ بهمن ۱۳۶۳ با شرکت ۱۵ گروه در سه بخش مسابقه، میهمان، ویژه به دبیری آقای طاها عبدخدایی در تهران به اجرا درآمد و در این دوره ی مازندران نسبت به دوسال قبل حضور کم رنگ تری داشت. تنها دو نمایش در دو بخش مسابقه و ویژه حضور داشتند. نمایش «غبار آخر شد» نوشته ی احمد سیاستدار به کارگردانی علیرضا درویش نژاد از گرگان (در بخش مسابقه) و تعزیه ی (عباس هندو) از تنکابن در بخش ویژه به اجرا درآمدند و نهایتاً در بخش بازیگری مرد، مشترکاً آقایان، قدرت الله صالحی و سیروس تقی نژاد هر دو برای بازی در نمایش «غبار آخر شد» رتبه ی سوم را کسب کردند و طراحی صحنه ی این نمایش به عنوان طراحی صحنه ی برتر شناخته شد.

- چهارمین دوره ی جشنواره ی فجر از تاریخ ۱۲-۲۲ بهمن ۱۳۶۴ با شرکت ۴۳ گروه نمایشی در سه بخش، مسابقه، میهمان، ویژه به دبیری آقای طاها عبد خدایی در تهران به اجرا درآمد. در این دوره مازندران با ۵ نمایش حضوری پرنگ و چشمگیر داشت و تأثیر فراوانی بر چهارمین دوره از جشنواره گذاشت. نمایش «دشمن در خانه» به نویسندگی و کارگردانی استاد رحمت الله محرابی در بخش مسابقه و نمایش «صدای زنگ درمه» به نویسندگی و کارگردانی محمد هادی نامور در بخش مسابقه و نمایش «روبا به مهمانی می رود» به نویسندگی و کارگردانی حسن دولت آبادی در بخش ویژه و نمایش «ساقچی» به نویسندگی و کارگردانی آنه محمد عاج در بخش مهمان و نمایش «صید غول» نوشته ی آقای اسعدی و کارگردانی هوشنگ رضایی در بخش مهمان؛ حضوری پررنگ را در این دوره برای مازندران رقم زد. در پایان جشنواره در بخش نویسندگی از محمد هادی نامور نویسنده ی نمایش نامه «صدای زنگ درمه» تقدیر شد و در بخش کارگردانی نیز محمد هادی نامور کارگردان همین نمایش نامه رتبه ی دوم کارگردانی را از آن خود کرد. در بخش بازیگری مرد؛ فرج الله زاهدی را برای بازی در نمایش «صدای زنگ درمه» رتبه ی دوم را کسب کرد. در بخش بازیگری زن، از خانم زهر نجف زاده برای بازی در همین نمایش تقدیر شد. در طراحی صحنه، نمایش «دشمن در خانه» رتبه ی دوم و طراحی صحنه ی نمایش «صدای زنگ درمه» رتبه ی اول را کسب کردند.

- پنجمین دوره ی جشنواره ی فجر از تاریخ ۱۲-۲۲ بهمن ۱۳۶۵ با شرکت ۳۷ گروه نمایشی در چهار بخش «مسابقه، میهمان، ویژه، جنگ» به دبیری آقای طاها عبدخدایی، در تهران به اجرا درآمد.

در این دوره، راه یافتگان مازندران؛ سه نمایش در بخش مسابقه با نامهای «بار دیگر غدیر» نوشته ی حاج کریم بابا رضا و به کارگردانی باقر حسینی لاریجانی از گنبد کاووس و نمایش «کفتار» به نویسندگی و کارگردانی رحمت الله محرابی شهسواری از تنکابن و نمایش «گازر» نوشته ی محمد هادی نامور و به کارگردانی صفر روحی از کردکوی بودند. در این دوره هیچ رتبه ای کسب نشد.

- ششمین دوره جشنواره ی فجر از تاریخ ۲۲-۱۲ بهمن ۱۳۶۶ با همیاری

بنیاد شهید و شرکت ۴۲ گروه نمایش در پنج بخش، مسابقه، میهمان، ویژه، آیین سنتی، مسابقه ی کودک و نوجوان؛ به دبیری آقایعلی منتظر که بعد از پنج دوره ی پی در پی جایگزین آقای طاها عبدخدایی شده بود، در تهران کار خود را آغاز کرد. متأسفانه در این دوره ی تنها یک نمایش از گرگان بانام «نار آغز» به نویسندگی و کارگردانی علیرضا درویش نژاد در بخش مسابقه به اجرا درآمد. در اختتامیه جشنواره خوشبختانه این نمایش در بخش های، نویسندگی، بازیگری مرد و موسیقی جوایزی ارزنده را از آن خود کرد. تقدیر نویسندگی را علیرضا درویش نژاد و تقدیر بازیگری را ابوالقاسم جلالی و همچنین تقدیر موسیقی را تاج وردی پیکر دریافت کردند.

- هفتمین دوره ی جشنواره فجر، متفاوت تر و باشکوه تر، از تاریخ ۲۲-۱۲ بهمن ۱۳۶۷ در شهرهای، اصفهان، تهران، شاهرود، کرمان و مشهد با شرکت ۵۵ گروه نمایشی در بخش های مختلفی به دبیری آقای علی منتظر به اجرا درآمد. نمایش «دشت خون» به نویسندگی و کارگردانی رحمت الله محرابی شهسواری از تنکابن در بخش مسابقه و نمایش «عصر چهارشنبه» نوشته ی ولی الله صادقی و به کارگردانی ابوالقاسم جلالی از گرگان در بخش مسابقه و نمایش «ماهگیران» نوشته ی محمد هادی نامور و به کارگردانی قدرت الله صالحی از گرگان در بخش مسابقه، نمایندگان شایسته مازندران بودند. در پایان ابوالقاسم جلالی، کارگردان نمایش «عصر چهارشنبه» به مقام سوم کارگردانی رسید.

- هشتمین جشنواره ی تئاتر فجر از تاریخ ۲۲-۱۲ بهمن ۱۳۶۸ با شرکت ۸ گروه نمایشی، - کمترین شرکت کننده در تاریخ جشنواره ی فجر- در تهران کار خود را شروع کرد. دبیری این دوره را هم علی منتظری برعهده داشت. افتتاحیه ی آن در مرقد مطهر امام خمینی (ره) برگزار شد. در این دوره استان مازندران، همانند تهران تنها یک نماینده در جشنواره داشت؛ نمایش «موسی خان واسپه ای دشت» نوشته ی آی محمد آی محمد و به کارگردانی سهراب مغروری از گنبد کاووس نماینده این استان بود. این دوره جشنواره به صورت غیررقابتی برگزار شد.

- نهمین جشنواره ی تئاتر فجر از تاریخ ۳۰-۲۴ بهمن ۱۳۶۹ با شرکت ۳۶ گروه نمایشی در بخشهای مختلف به دبیری علی منتظر در تهران کار خود را آغاز کرد. در این دوره هم از مازندران تنها یک نماینده در این جشنواره داشت. نمایش «حکایتی ساده» به نویسندگی و کارگردانی محمد هادی نامور از گرگان، که در پایان تنها نماینده مازندران، هیچ رتبه ای کسب نکرد.

- دهمین دوره از جشنواره ی تئاتر فجر از تاریخ ۳۰-۲۲ بهمن ۱۳۷۰ با شرکت ۲۸ گروه و به دبیری علی منتظری در تهران کار خود را آغاز کرد و متأسفانه برای سومین دوره ی پی در پی مازندران تنها یک نماینده در جشنواره داشت. نمایش «آسایشگاه آبی» به نویسندگی و کارگردانی عبدالخالق مصدق از گرگان که در پایان جایزه ی تقدیر نویسندگی به عبدالخالق مصدق و جایزه بازیگری مرد به صفر روحی و همچنین جایزه ی طراحی نور را نیز عبدالخالق

حضور و تأثیر تئاتر استان مازندران در

جشنواره ی بین المللی تئاتر فجر

از سال (۱۳۸۸-۱۳۶۱)

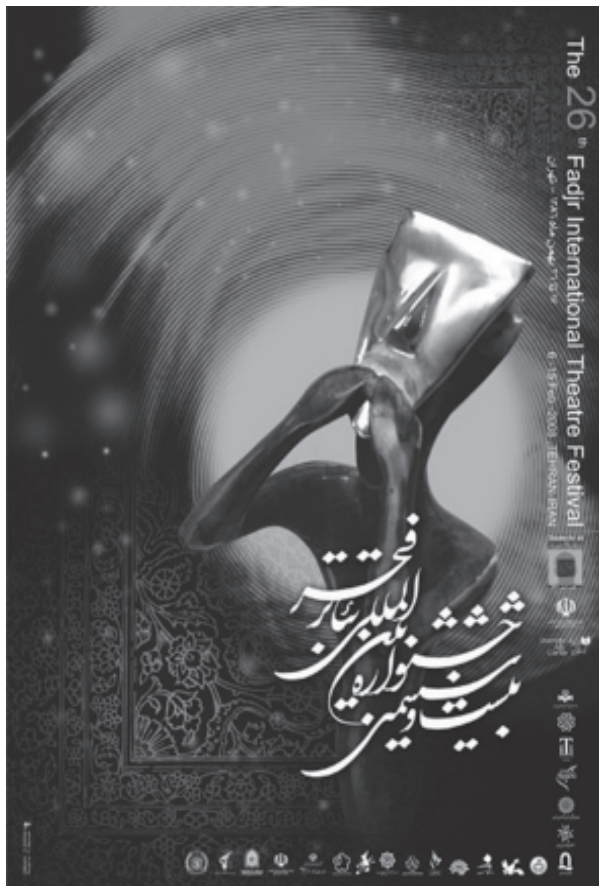
مصطفی اژدر پور منفرد*

بدون شک هنرمندان تئاتر شهرستان ها در شکل گیری ساختاری جشنواره ی بین المللی تئاتر فجر از اولین دوره اش در بهمن سال ۱۳۶۱- تا به امروز تأثیر فراوان و به سزایی گذاشته اند، در تمام این بیست و هشت دوره از این جشنواره ، آثار شاخصی از هنرمندان تئاتر شهرستان ها که هنر دراماتیک شان، آمیخته به باورها و فرهنگ های مناطق خودشان بوده، مورد توجه، و تقدیر قرار گرفته و برخی از آن ها چنان تأثیری در تئاتر کشور گذاشته اند که بزرگان تئاتر کشور و برخی از هنرمندان خارجی که در جشنواره ی بین المللی فجر راه یافتند، بهت زده شده اند و مخلصانه در برابر گروه های شهرستانی، کرنش کرده اند و از صمیم قلب آنها را تشویق کرده اند و در برخی مواقع از آثار آنها وام گرفته اند. همه ی اینها اهمیت و تأثیر گذاری هنرمندان تئاتر شهرستان هاست و اما هدف از این موضوع که انتخاب کرده ام. نمی دانم نامش را چه بگذارم؟ مقاله، تحقیق، پژوهش، اخبار، تاریخ... این بود تا بگویم در این بیست و هشت دوره بر تئاتر مازندران چه گذشت. چه از زمانی که هنوز استان گلستان از مازندران جدا نشده بود، زمانی که مازندران فولک پرور، تئاتر کشور را در فجر بهت زده می کرد و شاید مرثیه باشد برای تئاتر مظلوم مازندران...

درست در بهمن سال ۱۳۶۱ بود که اولین دوره ی جشنواره ی تئاتر فجر، به همت مرکز هنرهای نمایشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از تاریخ ۱۲- ۲۲ بهمن به دبیری آقای طاهاعبدخدایی در تهران کار خود را شروع کرد. ۳۸ نمایش از سراسر کشور در دو بخش، مسابقه و ویژه به روی صحنه رفتند. نمایش هایی که از مازندران در بخش مسابقه شرکت کرده بودند، برای اولین دوره جالب توجه و تأثیر گذار بودند. نمایش «دیوارها را پاک نکنیم»، نوشته ی منصور اویسی (براهیمی)، به کارگردانی، قدرت الله صالحی، از شهرستان گرگان و دومین نمایش شرکت کننده و اولین نمایش از شهرستان ساری در تاریخ تئاتر فجر، نمایش «مطلع» به نویسندگی و کارگردانی استاد حسین کلامی بود و سومین نمایش «مظلوم» به نویسندگی و کارگردانی، علی بخش عرب، از شهرستان گنبد کاووس بود. در پایان جشنواره: منصور اویسی (براهیمی) با نمایش نامه ی «دیوارها را پاک نکنیم» جایزه ی دوم نمایش نامه نویسی را کسب کرده و آقای ابوالقاسم جلالی توانست با بازی در همین نمایش به عنوان بازیگر برتر شناخته شود و از همه ی گروه های شرکت کننده در اولین جشنواره تقدیر شد.

دومین دوره ی جشنواره ی فجر از تاریخ ۱۳- ۲۲ بهمن سال ۱۳۶۲ با اجرای ۲۲ نمایش در دو بخش مسابقه و غیر مسابقه (نشست) به دبیری طاهاعبدخدایی در تهران کار خود را شروع کرد و آقایان، رئیس جمهور و نخست وزیر وقت؛ پیام تبریک جداگانه خود را به جشنواره ی فجر ارسال کردند، و در این دوره ی از شهرهای مازندران کنونی هیچ نمایشی نبود ولی دو نمایش، «تلمبارک» نوشته ی مشترک حسن رستمخانی و محمدرضا صمیمی و به کارگردانی مشترک این دو و دیگر نمایش «چاه» نوشته ی داوود دانشور به کارگردانی قدرت الله صالحی، هر دو از گرگان به اجرا درآمد و آقای یحیی دیوانی

* نویسنده و بازیگر تئاتر

دربخش خیابانی از تنکابن.

- بیست و یکمین جشنواره ی تئاتر فجر از تاریخ ۱۱-۱ بهمن ۱۳۸۱ با شرکت ۱۷۰ گروه نمایشی در بخش های مختلف، به دبیری مجید شریف خدایی در تهران به اجرا درآمد. در این دوره، دو نمایش، در بخش مسابقه و دانشگاهی از مازندران در جشنواره حضور داشتند. نمایش «آل» به نویسندگی و کارگردانی بهزاد شاهنده دربخش مسابقه از ساری ونمایش «خیشخانه» نوشته ی حسین کیانی وبه کارگردان غلامرضا خلعتبری دربخش دانشگاهی از تنکابن. لازم به ذکر است که نمایش «آل» توانست جایزه ی ویژه، بیست و یکمین جشنواره، را از آن خود بکند که یکی از بارزش ترین جوایز تاریخ تئاتر مازندران بود..

- بیست و دومین جشنواره تئاتر فجر از تاریخ ۱۳-۳، بهمن ۱۳۸۲ با شرکت ۱۳۱ گروه نمایشی در بخشهای مختلف به دبیری مجید شریف خدایی، در تهران به اجرا درآمد. در این دوره هم متأسفانه از مازندران در هیچ بخشی، نمایشی حضور نداشت.

- بیست و سومین جشنواره ی تئاتر فجر از تاریخ ۱۰-۱، بهمن ۱۳۸۳ و با شرکت ۱۶۳ گروه نمایشی به صورت غیر رقابتی و در بخشهای مختلف به دبیری آقای فرهاد مهندس پور در تهران به اجرا درآمد واز مازندران تنها، نمایش «سنگ» نوشته ی علیرضا توانا وبه کارگردانی عباس ابوالحسنی از بابال دربخش صحنه ای ایرانی به اجرا درآمد که اجرایی موفق وبه یاد ماندنی را در این دره از خود بر جای نهاد.

- بیست و چهارمین جشنواره تئاتر فجر از تاریخ ۳۰ دی - ۹ بهمن ۱۳۸۴ و با شرکت ۱۰۲ نمایش وبه صورت غیر رقابتی به دبیری آقای حسین مسافر آسته، در تهران به اجرا درآمد. در این دوره هم تنها یک نمایش دربخش منتخیان آثار برتر جشنواره های استانی از مازندران در جشنواره حضور داشت که نمایش «بازی صورتک» به نویسندگی و کارگردانی سید حسین شیدایی فراز ساری بود که مورد استقبال تماشاگران و منتقدان قرار گرفت.

- بیست و پنجمین جشنواره ی تئاتر فجر از تاریخ ۲۷-۱۸ دی ۱۳۸۵ با شرکت ۸۴ گروه نمایشی وبه دبیری آقای سعید کشن فلاح در تهران به اجرا درآمد. متأسفانه در این دوره هیچ نمایشی از مازندران در هیچ بخشی حضور نداشت.

- بیست و ششمین جشنواره ی تئاتر فجر که از نظر تعداد اجراها و گروه های شرکت کننده یکی از بزرگترین و بی سابقه ترین جشنواره ی فجر به حساب می آید، از تاریخ ۲۶-۱۷ بهمن ۱۳۸۶ با شرکت ۷۱۴ گروه نمایشی به دبیری آقای دکتر مجید سر سنگی، در بیشترین بخش های نمایش و پژوهشی در تهران به اجرا درآمد و خوشبختانه در این جشنواره ی، حماسی، تاریخی یک نمایش از مازندران در جشنواره حضور داشت که نمایش «و خدایی که در این نزدیکی ست» به نویسندگی

و کارگردانی رضا (نیما) افضلی از ساری بود. لازم به ذکر است که این نمایش در جشنواره ی سراسری تئاتر پلیس منتخب شده وبه جشنواره ی فجر راه یافت.

- بیست و هفتمین جشنواره ی تئاتر فجر از تاریخ ۱۱-۲ بهمن ۱۳۸۷ با شرکت ۱۲۰ گروه نمایشی در بخش های مختلف به دبیری آقای حسین مسافر آستانه در تهران به اجرا درآمد. در این دوره متأسفانه هیچ نمایشی از مازندران در هیچ بخشی از جشنواره حضور نداشت.

- اما بیست و هشتمین جشنواره ی تئاتر فجر که از تاریخ ۱۱-۲ بهمن ۱۳۸۸ با شرکت ۹۳ گروه نمایشی دربخش های مختلف به دبیری آقای منصور (حسین) پارسایی، امسال به اجرا درآمد، خوشبختانه یک نمایش از مازندران را در خود جای داده بود. نمایش «آوازی که خدا زمزمه می کند» نوشته ی فاطمه مکاری وبه کارگردانی صاحب (ماجد) آهنگر از ساری که این نمایش راحوزه هنری مازندران حمایت و پشتیبانی کرده بود. این آمار تقریباً دقیق که به صورت میدانی، کتابخانه ای وبامطالعه ی چندین کتاب و بولتن اعلانات چندین دوره از جشنواره ی فجر، کتاب راهنمایی جشنواره فجر جمع آوری شده، به راحتی نشانگر، حضور و تأثیر تئاتر مازندران از سال ۱۳۶۱ تا به امروز ۱۳۸۸ است.

مصدق دریافت کردند.

- یازدهمین دوره ی جشنواره ی تئاتر فجر از تاریخ ۲۳-۱۷ بهمن ۱۳۷۱ با شرکت ۴۸ گروه در بخشهای مختلف به دبیری آقای حسین جعفری در تهران به اجرا درآمد. خوشبختانه در این دوره ی مازندران در بخش های؛ بزرگسال، کودک و تعزیه نمایندگانی داشت. نمایش «بعد از ظهر طولانی» نوشته ی محمدهادی نامور و به کارگردانی علیرضا درویش نژاد در بخش بزرگسال از گرگان و نمایش «کالسکه ی آقای عدالت» نوشته ی مهدی پور رضائیان به کارگردانی حسن دولت آبادی در بخش کودک از ساری و تعزیه های «سلیمان و بلقیس» و «امیر مصیب قهقائی» از آمل. این دوره از جشنواره به صورت غیر رقابتی برگزار شد. نمایش «کالسکه ی آقای آقای عدالت» مورد توجه همگان قرار گرفت.

- دوازدهمین دوره از جشنواره ی تئاتر فجر از تاریخ ۲۲-۱۲ بهمن ۱۳۷۲ با شرکت ۶۵ گروه و به دبیری آقای حسین فرخی در تهران کار خود را شروع کرد. متأسفانه در این دوره ی باشکوه مازندران هیچ نمایشی در هیچ بخشی از جشنواره حضور نداشت.

- سیزدهمین دوره از جشنواره ی فجر از تاریخ ۲۰-۱۲ اسفند ۱۳۷۳ برخلاف ماه بهمن با شرکت ۷۰ گروه نمایشی، با شکوه تر از سال قبل در تهران کار خود را آغاز کرد. مازندران در این دوره، نمایندگان بسیاری در بخش های؛ مسابقه، جنبی و جشنواره ی جشنواره ها داشت. نمایش «دشت سنگی» به نویسندگی و کارگردانی محمد هادی نامور در بخش مسابقه از کردکوی و نمایش «رقص پاهای من» نوشته و کارگردانی، عبدالخالق مصدق در بخش مسابقه از گرگان و نمایش «بازمانده» نوشته ی سعیده موسوی و به کارگردانی کرامت رودساز در بخش جنبی از گرگان و نمایش «توره تقی» به نویسندگی و کارگردانی صفر علی اوجانی در بخش جنبی از تنکابن و نمایش «شویه» به نویسندگی و کارگردانی سعید ارجمند در بخش جنبی از چالوس و نمایش «مرثیه ای برای یک بازیگر» نوشته ی هوشنگ جاوید و به کارگردانی داوود سعیدی در بخش جشنواره ی جشنواره ها از گرگان؛ شرکت داشتند. در این دوره تمامی نمایندگان مازندران اجراهایی به یاد ماندنی از خود به جای گذاشتند.

- چهاردهمین دوره از جشنواره ی تئاتر فجر از تاریخ ۲۸-دی-۵ بهمن ۱۳۷۴ با شرکت ۴۰ گروه نمایشی به دبیری آقای محمود عزیزی در بخش های مختلف کار خود را در تهران شروع کرد. در این دوره دو نمایش از مازندران در جشنواره ی حضور داشتند. نمایش «آرش سقای خرمشهر» به نویسندگی و کارگردانی شهرام نوشیر در بخش مسابقه از نوشهر و نمایش «بندی میان شدن تا رفتن» به نویسندگی و کارگردانی عبدالحکیم بهرامی در بخش مسابقه از گرگان.

- پانزدهمین دوره از جشنواره فجر از تاریخ ۱۰-۳ اسفند ۱۳۷۵ با شرکت ۸۶ گروه به دبیری آقای رحیم نجفی برگزار در بخش های مختلف کار خود را در تهران شروع کرد. در این دوره ۳ نمایش از مازندران در دو

بخش؛ مسابقه و میهمان حضور داشتند. نمایش «زلالتین چیزی که اعتقادم رابه من برگرداند» به نویسندگی و کارگردانی شهرام نوشیر در بخش مسابقه از نوشهر و نمایش «شبکه ی عشق» به نویسندگی و کارگردانی پیمان ظلی در بخش مهمان از نوشهر و نمایش «یا شمعیم یا پروانه هیهات» به نویسندگی و کارگردانی رضا خیرخواه در بخش مهمان از گرگان. در این دوره؛ شهرام نوشیر به عنوان بازیگر اول مرد جشنواره ی فجر شناخته شد.

- شانزدهمین دوره از جشنواره ی فجر از تاریخ ۲۷-۱۷ بهمن ۱۳۷۶ با شرکت ۹۸ گروه نمایشی و به دبیری آقای حسین سلیمی در بخش های مختلف و نشست های تخصصی کار خود را در تهران آغاز کرد. سال ۱۳۷۶، سالی بود که استان مازندران و استان گلستان از هم تفکیک شدند و از این سال به بعد این دو استان به صورت جداگانه و تفکیک شده در جشنواره حضور پیدا کردند و رفته، رفته، با جدایی استان گلستان، مازندران چهره ی کم رنگی در جشنواره ی فجر پیدا کرد. در این دوره مازندران کنونی با دو نمایش در دو بخش؛ مسابقه و جوان حضور داشت. نمایش «پنجره ای بر بادها» نوشته ی فرهاد ناظر زاده کرمانی و به کارگردانی شعبان علیجان پور در بخش مسابقه از آمل و نمایش «در حضور باد» نوشته ی استاد بهرام بیضایی و به کارگردانی ولی الله کاظمی در بخش جوان از چالوس. این دو نمایش حضوری موفق در این دوره داشتند.

- هفدهمین جشنواره ی تئاتر فجر برای نخستین بار به صورت بین المللی از تاریخ ۱۵-۱ بهمن ۱۳۷۷ با شرکت ۱۱۴ گروه نمایشی ایرانی و خارجی به دبیری آقای حسین سلیمی، در تهران کار خود را آغاز کرد. در این دوره در هیچ بخشی، از مازندران گروهی حضور نداشت.

- هجدهمین دوره از جشنواره ی بین المللی تئاتر فجر از تاریخ ۲۰-۷ بهمن ۱۳۷۸ با شرکت ۱۳۵ گروه به دبیری آقای مجید شریف خدایی در بخش های مختلف به اجرا درآمد و متأسفانه تنها در بخش خیابانی، یک نمایش از مازندران حضور داشت. نمایش خیابانی «ولگرد خیابان ششم» به نویسندگی و کارگردانی داریوش شافی از تنکابن.

- نوزدهمین دوره از جشنواره ی فجر از تاریخ ۱۴-۲ بهمن ۱۳۷۹ با شرکت ۱۶۶ گروه نمایشی، در بخش های مختلف به دبیری مجید شریف خدایی، در تهران به اجرا درآمد و متأسفانه در این دوره ی جشنواره هیچ نمایشی از مازندران در هیچ بخشی از جشنواره حضور نداشت.

- بیستیمین دوره از جشنواره ی فجر از تاریخ ۱۲-۹ بهمن ۱۳۸۰ با شرکت ۱۷۵ گروه نمایشی و در بخش های مختلف به دبیری مجید شریف خدایی، در تهران به اجرا درآمد و در این دوره، تنها دو نمایش، در دو بخش دانشجویی و خیابانی از مازندران حضور داشتند. نمایش «بسرین ارطاه» به نویسندگی و کارگردانی غلامرضا خلعتبری در بخش مسابقه ی دانشجویی از تنکابن و نمایش «آخرین معرکه» به نویسندگی و کارگردانی علی رضایی

نشانه های آوایی:

واکه ها		همخوان ها	
علائم آوایی	حروف فارسی	علائم آوایی	حروف فارسی
a	آ	p	پ
e	ا	b	ب
o	آ	t	ت، ط
ā	آ	d	د
u	او	k	ک
i	ای	g	گ
:	نشانه کشش	q	ق، غ
ū	اوکشیده	?	همزه، ع
y	ی	f	ف
		v	و
		s	س، ص، ث
		ʒ	ش
		z	ز، ذ، ض، ظ
		ʒ	ژ
		x	خ
		h	ح، ه
		č	چ
		j	ج